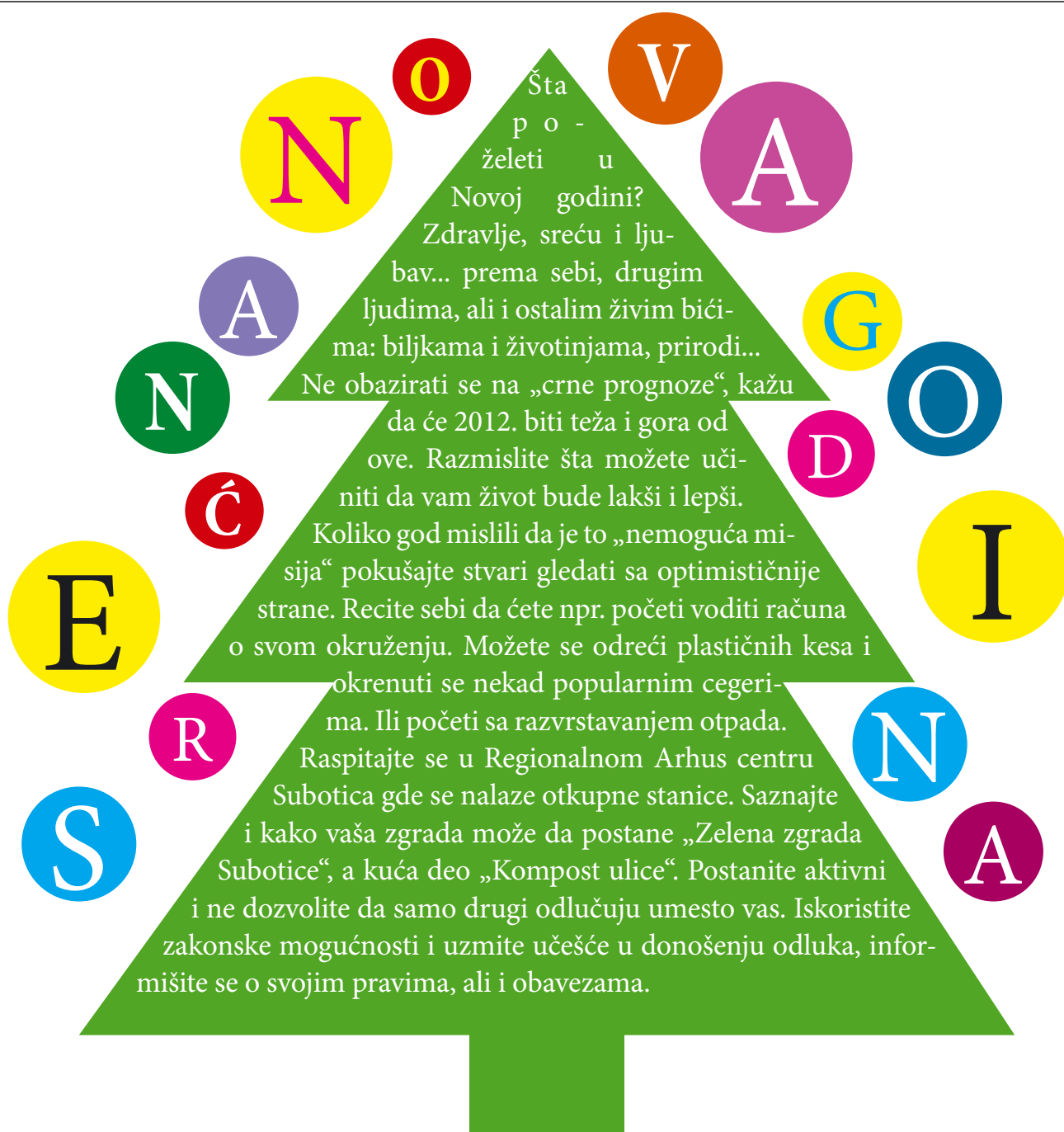

HORIZONTI

EKOLOŠKI INFORMATOR • GODINA IX • BROJ 33. • SUBOTICA, DECEMBAR 2011. • BESPLATAN PRIMERAK

HORIZONTI

Ekološko udruženje građana HORIZONTI je od osnivanja 1999. godine počelo sa štampanjem istoimenog ekološkog informatora u cilju pospešivanja komunikacije i protoka informacija, pre svega između ekoloških organizacija i predstavnika lokalne vlasti, ali i uopšte informisanja građana o najznačajnijim temama iz oblasti zaštite životne sredine.

U međuvremenu je prerastao u gradski informator i rađen je kroz različite projekte drugih organizacija, poput Udruženja TERRA'S uz podršku Službe za komunalne poslove, preduzetništvo i zaštitu životne sredine, koja je od 1. januara 2011. godine, reorganizovana u Službu za zaštitu životne sredine i održivi razvoj.

Grad Subotica

РЕПУБЛИКА СРБИЈА
МИНИСТАРСТВО
ЖИВОТНЕ СРЕДИНЕ,
РУДАРСТВА И
ПРОСТОРНЕ ПЛАНИРАЊА
REPUBLIC OF SERBIA
MINISTRY OF ENVIRONMENT,
MINING AND SPATIAL PLANNING
По мери природе

Ovaj 33. broj Ekološkog informatora HORIZONTI je rezultat projekta Regionalnog Arhus centra Subotica koji Otvoreni univerzitet realizuje uz podršku Fonda za zaštitu životne sredine Republike Srbije i Grada Subotice.

AARHUSSU
ARHUS CENTAR SUBOTICA

OTVORENI UNIVERZITET
SZABADEGYETEM
OPEN UNIVERSITY
SUBOTICA

РЕПУБЛИКА СРБИЈА
ФОНД ЗА ЗАШТИТУ
ЖИВОТНЕ СРЕДИНЕ

**DOĐITE, POZOVITE, PIŠITE,
INFORMIŠITE SE!**

Radnim danima od 10 do 16 časova
Otvoreni univerzitet (II ulaz)
Trg cara Jovana Nenada 15
24000 Subotica

024 554 600 / 127

aarhussu@openunsubotica.rs
www.aarhussu.rs

Elektronska verzija informatora se nalazi na Internet adresama:

www.aarhussu.rs, www.terras.org.rs i

www.subotica.rs/sr/4266/edukacija-i-informisanje

Izdavač: Otvoreni univerzitet
Regionalni Arhus centar Subotica
Trg cara Jovana Nenada 15, 24000 Subotica
Telefon/fax: 024-554-600 lokal 127

Urednik izdanja: Snježana Mitrović

Saradnici: Ljiljana Krajnović

Iboja Farkaš

Prevod: Čila Nemet

Teh. priprema i dizajn: Agencija Organizator

Štampa: Printex, Subotica

Tiraž: 800

VOJVOĐANSKO DRUŠTVO ZA ORGANSKU POLJOPRIVREDU

Na sastanku Inicijativnog odbora koji je održan, 14. novembra, na Otvorenom univerzitetu u Subotici, doneta je odluka o osnivanju Vojvođanskog društva za organsku poljoprivredu.

Za predsednika je imenovan prof. dr Tomislav Sudarević sa subotičkog Ekonomskog fakulteta, koji je istovremeno i predsednik Upravnog odbora Udruženja TERRA'S.

Kao podrška svima koji se bave organskom poljoprivredom, osnovano je Vojvođansko društvo, a utemeljivači su najjači učesnici u sektoru organske proizvodnje, među kojima su Poljoprivredni fakultet i Institut za ratarstvo i povrtarstvo iz Novog Sada, te Institut „Tamiš“ Pančevo, zatim Ekonomski fakultet, Otvoreni univerzitet i Udruženje TERRA'S iz Subotice, kao i individualne poljoprivrednike iz Ljutova i Telečke. Uбудуće će činiti jedan tim koji će imati za cilj podsticanje organske proizvodnje na teritoriji Vojvodine.

Ciljevi na kojima će društvo istrajati jesu zalaganje za unapređenje organske proizvodnje, razvijanje naučne misli i komunikacije u oblasti organske proizvodnje, zalaganje za uključivanje organskih proizvođača Vojvodine u slične tokove u Republici Srbiji i u regionu, saradnja sa naučnim i stručnim organizacijama i udruženjima u Republici Srbiji i u okruženju, naučno tehnološki i istraživački projekti i dr.

Svrha udruživanja je organizovanje aktera u organskoj poljoprivredi i podizanje ove proizvodnje na viši nivo od dosadašnjeg, te da Vojvodina postane prepoznatljiva po jedinstvenim brendiranim proizvodima u ovoj grani poljoprivrede

Sadržaj:

Otvoren novosadski arhus centar
Deset meseci rada
Ac - seminari
Otpad među prioritetima
Zelene Zgrade Subotice
Rasprava o čišćenju jezera Palić

ARHUSKA KONVENCIJA

OTVOREN

NOVOSADSKI

ARHUS CENTAR

Nakon Subotice i Kragujevca, u petak 23. decembra, je i u Novom Sadu, u Južnobačkom upravnom okrugu, otvoren ARHUS CENTAR NOVI SAD – kancelarija u kojoj će građani moći da se informišu o najvažnijim pitanjima iz oblasti zaštite životne sredine. Novootvorenu Kancelariju za primenu Arhuske konvencije svečano su otvorili, Darija Šajin, načelnica Južnobačkog okruga, i Goran Svilanović, koordinator OEBS-a za ekonomske i ekološke aktivnosti u Beču.

Tim povodom, načelnica Darija Šajin podsetila je da građani Južnobačkog okruga imaju ogroman problem, jer su neinformisani, isključeni iz procesa donošenja odluka, ali i nemaju dovoljno znanja i iskustva u ostvarivanju osnovnog prava na zdravu životnu sredinu. Otvaranjem ove kancelarije, kako kaže načelnica Darija Šajin, obezbeđuju se transparentnost, otvorenost i odgovornost kao prioriteti upravljanja organa lokalnih vlasti.

– Arhus centar se, pre svega, otvara zbog građana, jer želimo da ova kancelarija bude prepoznata kao mesto gde će građani moći da se kvalitetno i pravovremeno informišu, a samim tim, i uključe u proces donošenja odluka. Najveća korist Arhus centra biće bolja informisanost građana o pravima koje imaju i načinima na koje mogu da ostvare svoje Ustavom zagarantovano pravo – pravo na zdravu životnu sredinu.

Takođe, će biti u prilici da se redovno informišu i o stanju životne sredine. Dugoročni rezultati bili bi unapređenija dostupnost informacija o zaštiti životne sredine i održivom razvoju za građane Južnobačkog okruga, promena navika i ponašanja građana i donosioca odluka prema životnoj sredini i povećanje znanja građana o metodama i načinima zaštite životne sredine i načinima na koje i oni sami mogu da utiču. Benefiti Arhus centra biće uspostavljanje kvalitetnije i efikasnije saradnje između građana i lokalnih samouprava, a sve u cilju obezbeđivanja demokratskih procesa u oblasti životne sredine. Ključnu ulogu u radu Arhus centra imaće nevladine organizacije koje se bave pitanjima zaštite životne sredine, ali i lokalne samouprave Južnobačkog okruga koje su pokazale spremnost da primene Arhusku konvenciju koju je Srbija ratifikovala 12. maja 2009. Otvara-

njem ove kancelarije pokazujemo našu spremnost da zaštitimo prava svakog pojedinca, sadašnjih i budućih generacija, na život u boljoj i zdravijoj životnoj sredini – istakla je načelnica Darija Šajin.

Načelnica Darija Šajin je navela da će Arhus centar NS građanima nuditi usluge, poput uvida u zakone i propise iz oblasti životne sredine ili informacije o lokalnim samoupravama, i to bez novčane naknade. Takođe, je podsetila da je strateški i prioritetni cilj Južnobačkog okruga očuvanje životne sredine i da je veliku podršku u tome, u prethodne tri godine, okrug imao od Međuopštinske radne grupe za zaštitu životne sredine i održivi razvoj (MORG).

– Verovatno nikad ne bismo došli do ovog svečanog trenutka – otvaranja Arhus centra da nismo imali podršku Misije OEBS u Srbiji, Ministarstva životne sredine, rudarstva i prostornog planiranja, Fonda za zaštitu životne sredine Republike Srbije, kao i Grada Novog Sada i 11 opština Južnobačkog okruga. Ovo je sjajan završetak izuzetno radne godine za nama i odlična uvertira za Novu 2012. godinu – zaključila je načelnica Darija Šajin, i poželela prisutnima zdravu i uspešnu Novu godinu.

Koordinator Misije OEBS za ekonomske i ekološke aktivnosti u Beču, Goran Svilanović, rekao je da primena Arhuske konvencije, koja se bavi zaštitom životne sredine, može da pomogne Srbiji na putu ka EU.

– Postojanje i cilj Arhus centara jeste da građanima učine dostupnim informacije koje se tiču zaštite životne sredine, da ih uključe u ekološke procese i da im omoguće „dostupnost pravde“. Ljudi u Srbiji treba da nauče da mogu tužiti vlast, ukoliko ona vuče poteze koji su u suprotnosti sa interesima građana u oblasti zaštite životne sredine – naveo je Svilanović.

Prema njegovim rečima, u nekim zemljama Arhus centri su uspeli da nametnu vladama da ne mogu da donose propise iz oblasti zaštite životne sredine bez njihove saglasnosti.

Svečanosti su prisustvovali i Branislava Jeftić, zamenica gradonačelnika Novog Sada, Olivera Zurovac-Kuzman, savetnica za zaštitu životne sredine pri Misiji OEBS u Srbiji, Miladin Avramov, državni sekretar Ministarstva životne sredine, rudarstva i prostornog planiranja, Željka Jurakić, direktorka Fonda za zaštitu životne sredine, Dušanka Sremački, pokrajinski sekretar za urbanizam graditeljstvo i zaštitu životne sredine i Milena Banović, iz Kancelarije za saradnju sa civilnim društvom.

DESET MESECI RADA

U prostorijama Regionalnog Arhus centra Subotica, u utorak, 20. decembra 2011. godine, održana je konferencija za novinare s ciljem predstavljanja dosadašnjeg rada centra, plana projektnih aktivnosti do kraja godine, kao i aktivnosti za naredni period.

Pored osvrta na sve aktivnosti koje su tokom godine sprovedli članovi Arhus tima, predstavljeno je i anketno istraživanje sprovedeno u tri opštine Severnobačkog okruga (Mali Idoš, Bačka Topola i Subotica), a čiji su rezultati pokazali odnos građana prema aktuelnim-lokalnim ekološkim problemima i njihova saznanja o Arhus centru u Subotici. Cilj ankete bio je da se sazna koji ekološki problemi muče građane Severnobačkog okruga, koliko znaju o Arhuskoj konvenciji i Arhus centrima i da se proceni njihova spremnost za uključivanje u aktivnosti na očuvanju i unapređenju životne sredine.

Dobijeni odgovori pokazuju da svi koji se bave ekologijom, uključujući i lokalne samouprave i nadležno ministarstvo, moraju uložiti mnogo više napora, vremena, kadrova, a posebno finansijskih sredstava, kako bi se uopšte otvorila perspektiva započinjanja puta ka održivom razvoju, od urbanih zajednica, industrije do poljoprivrede. Takođe, potrebno je uložiti mnogo sistematizovanih, dugoročnih napora da se proširi i prihvati svest o ugroženosti životne sredine ne samo u našoj mesnoj zajednici ili opštini ili državi nego na celoj Planeti.

Veliko interesovanje novinara izazvao je i projekat „Zelene zgrade Subotice“, finansiran od strane Ministarstva životne sredine, rudarstva i prostornog planiranja, koje sprovodi Udruženje TERRA'S u saradnji sa Regionalnim Arhus centrom Subotica. Svi zainteresovani da se uključe u akciju razvrstavanja sekundarnih sirovina pod sloganom „Napuni džambo džak, pokaži koliko si jak“, mogu se javiti na broj telefona 024 554 600 (lokal 127).

Takođe, na konferenciji je najavljeno štampanje publikacije „Kvalitet životne sredine u Subotici 2011.“, kao i završetak vodiča o Arhuskoj konvenciji.

Inače, konferencija se održala u sklopu aktivnosti koje sprovodi Otvoreni univerzitet u Subotici za projekat „Regionalni Arhus centar“, podržan od strane Fonda za zaštitu životne sredine Republike Srbije i Grada Subotice.

PREDLOZI ZA STRATEGIJU

Nakon javne rasprave stručni tim Arhus centra je resornom ministarstvu prosledilo predloge i dopune za Strateški akcioni plan za Republiku Srbiju u primeni Arhuske konvencije. Jedna od primedbi se odnosila na to da se nigde ne spominju okruzi, odnosno Upravni okruzi koji su ustanovljeni Uredbom Vlade. Između ostalih, pravni propis koji reguliše rad Upravnih okruga, je Zakon o slobodnom pristupu informacijama od javnog značaja. Po ovom Zakonu obaveza okruga (npr. izvor Informator o radu Severnobačkog okruga) je da kao deo državne uprave, svako lice ima pravo da mu bude saopšteno da li organ vlasti poseduje određenu informaciju od javnog značaja, odnosno, da li mu je ona dostupna. S tim u vezi okrug bi trebalo da pruža bitne odredbe, način i postupak podnošenja zahteva radi ostvarivanja prava na slobodan pristup informacijama.

OTPAD

U Regionalnom Arhus centru je, 15. decembra, održan okrugli sto na temu upravljanja otpadom, kao deo projekta Udruženja TERRA'S pod nazivom „Zelene zgrade Subotice“, koji je podržan od strane Ministarstva životne sredine, rudarstva i prostornog planiranja. Skupu su prisustvovali predstavnici pokrajinske i lokalne vlasti, kao i civilnog sektora iz Subotice, Bečeja, Odžaka i drugih okolnih opština.

Šavetnik u Pokrajinskom sekretarijatu za Urbanizam, graditeljstvo i zaštitu životne sredine, Svetlana Marušić, govoreći o implementaciji zakona iz oblasti upravljanja otpadom ukazala je na odgovornost institucija za upravljanje otpadom, koja je podeljena između republike, pokrajine i lokalne samouprave. Takođe, predstavljeni su i planski dokumenti definisani Zakonom o upravljanju otpadom.

Ona je govorila i o prikupljanju podataka o generisanim količinama komunalnog otpada koje su sastavni deo godišnjeg izveštavanja komunalnih preduzeća. Izveštaji obuhvataju postojeće stanje u pogledu vrsta i količine otpada, broju i stanju kontrolisanih deponija, kao i okviran broj divljih deponija. Prema ovim

AC - SEMINARI

Poslednja dva od dvanaest planiranih seminara održani su 22. i 29. decembra u Regionalnom Arhus centru Subotica kao deo projekta Otvorenog univerziteta podržanog od strane Fonda za zaštitu životne sredine RS i Grada Subotice.

Ciljne grupe su bili studenti i građani koje je, Pavle Budinčević, upoznao o dosadašnjem radu Arhus centra. Tako su učesnici seminara bili upoznati o mogućnostima korišćenja njegovih usluga, ali i da daju konkretne predloge i iskazuju svoja očekivanja i potrebe vezane za rad centra.

O pravu na dostupnost informacijama, odnosno o prvom stubu Arhuske konvencije, je govorila, Snježana Mitrović. Na konkretnim primerima iz prakse ih je upoznala o pravu svakog pojedinca, ali i novinara da dobije po-

MEĐU PRIORITETIMA

podacima, prosečna godišnja produkcija komunalnog čvrstog otpada je preko 600.000 t (0,8-1kg/stanovniku dnevno). Organizovanim sakupljanjem otpada obuhvaćeno je 75% uglavnom urbanog stanovništva, a najveći procentualni udeo u ukupno generisanoj količini komunalnog otpada imaju: organski 50%, papir 16,4% i plastika 12,9%.

Stručni saradnik Službe za zaštitu životne sredine i održivi razvoj Gradske uprave Su-

PROMENITI CEO SISTEM

Skupu su prisustvovali i predstavnici Ekološkog pokreta Odžaci čiji se komentari u pisanoj formi mogu pronaći na sajtu www.epodzaci.org, a zaključak koji su izneli odnosi se na potrebu stvaranja preduslova za primarnu selekciju, jer bez odlučivanja lokalne samouprave samo za jedan sistem sakupljanja, bez dovodenja građana u isti položaj, bez rigoroznog kažnjavanja nesavesnih pojedinaca i bez subvencionisanja operatera za sakupljanje tržišno ekonomski neisplativih sekundarnih sirovina, neće biti rezultata u primarnoj selekciji sekundarnih sirovina, ni zaštite životne sredine. Prema njihovom mišljenju, uz sve ovo treba drastično promeniti rad komunalnih inspektora.

botica, mr Gordana Gavrilović, je govorila o Lokalnom planu upravljanja otpadom za teritoriju Grada Subotice do 2020. godine. Rad Regionalne deponije je predstavila direktorica, Andrea Kikić, koja je istakla da je u okviru aktivnosti preduzetih u cilju rešavanja problema otpada u Subotičkom regionu između ostalog izrađen Regionalni plan upravljanja otpadom, zatim Generalni projekat sa prethodnom studijom opravdanosti, na koju je državna revizijska komisija dala saglasnost, a doneta je i Odluka o izboru lokacije regionalne deponije. U toku je rešavanje imovinsko-pravnih odnosa

parcela na kojima će se izgraditi transfer stanice i reciklažna dvorišta, kao i obezbeđivanje finansijskih sredstava za izgradnju regionalnog sistema za upravljanje otpadom i izrada projektnih zadataka za glavne projekte transfer stanica i reciklažnih dvorišta.

Ispred Udruženja TERRA'S, Ljiljana Krajnović je predstavila projekat „Zelene zgrade Subotice“, u okviru kojeg je i održan okrugli sto, dok je, Nataša Đereg, iz CEKORA, predstavila Projekat „Ka zajednicama koje recikliraju u Osječko-baranjskoj županiji i Severno-bačkom okrugu“.

ZNAČAJ INFORMISANJA I UČEŠĆA U ODLUČIVANJU

datke iz oblasti zaštite životne sredine.

Osvrnula se i na anketno istraživanje koje je urađeno preko projekta Regionalnog Arhus centra u Severnobačkom okrugu. U Subotici je trostruko, odnosno dvostruko veći broj ispitanika koji kažu da uopšte nisu informisani o ekološkim problemima. Da znaju o problemima, ali ne i o njihovom prevazilaženju u Malom Idošu se izjasnilo 21,00 % respodenata, u Bačkoj Topoli i Subotici 49,50 odnosno 47,60 %. Poboljšanje u ovom segmentu je moguće kontinuiranim informisanjem i edukacijom svih, na svim nivoima, od lokala preko pokrajine do republike. Ovi anketni podaci će Regionalnom arhus centru biti značajni pokazatelji za dalji rad, rekla je, Violeta Mrdaković Lučić.

O drugom stubu Arhuske konvencije, odnosno značaju učešća javnosti u donošenju od-

luka na praktičnim primerima, predavanje je održala, Nataša Đereg, iz Centra za ekologiju i održivi razvoj. Govorila je njenom učešću na javnim raspravama vezanim za Lokalni plan upravljanja otpadom i o Studiji o proceni uti-

caja na životnu sredinu za projekat „Skladište za privremeno skladištenje opasnog otpada“ u Subotici. Istakla je da svaki građanin treba da uzme učešće u donošenju odluka i da to gleda, ako je neophodno, i kao obavezu.

ZELENE ZGRADE SUBOTICE

Zbrinjavanje komunalnog ili gradskog otpada je jedan od ekoloških problema koji je prisutan u svim gradovima Srbije, pa i u Subotici, te je jedna od projektnih aktivnosti akcija odvajanja sekundarnih sirovina. Akcija pod sloganom „Napuni džambo džak pokaži koliko si jak“ se realizuje u dve zgrade mesne zajednice „Dudova šuma“, Arsenija Černojevića 63 i 65. Volonteri Udruženje TERRA'S i Arhus centra su stanarima u proteklom periodu delili promotivne materijale, kao i plastične vreće za selekciju otpada, odnosno odlaganje papira, plastike i PET ambalaže. Nihova obaveza je da u vreće žute i plave boje odlože selektovani komunalni otpad, koji zatim nose u džambo džakove postavljene u podrumskim prostorijama. U ovaj projekat uključena je i otkupna stanica Eco Fenix B Team, koja je zadužena za odnošenje ambalažnog otpada. Iz njihovih izveštaja će se utvrditi tačne količine sekundarnih sirovina, a prikupljena sredstva će se uplaćivati na račun Skupštine stanara i

biće namenski iskorišćena za podmirivanje zajedničkih troškova i održavanje ovih zgrada.

Projektom je predviđeno i anketno istraživanje kako bi se utvrdilo koje količine otpada generišu stanari, koliko su upoznati sa problemima odlaganja otpada i u kojoj meri su zainteresovani za reciklažu. Anketiranje je vršeno na početku i radiće se i na kraju projekta, a namera je da se sagleda u kojoj meri se uticalo na promenu svesti građana, kao i na promenu njihovih navika.

Cilj projekta je podizanje nivoa svesti o problemu otpada kao ozbiljnom zagađivaču životne sredine i smanjenje količine čvrstog komunalnog otpada kroz zajedničke aktivnosti različitih subjekata. Takođe, neophodna je edukacija građana o značaju selekcije, kao i o mogućnostima reciklaže komunalnog otpada. Namera je i da se poveća broj stanovnika koji odvajaju sekundarne sirovine koje se mogu reciklirati.

SOLARNI KOLEKTORI U KOLEVCU I GERONTOLOŠKOM CENTRU

Slovačka firma Termosolar donirala je subotičkoj Kolevci 48 solarnih kolektora u vrednosti od 49 hiljada evra. Ova ustanova još od 2004. godine koristi obnovljive izvore energije i raspolaže sa 160 kolektora, od čega su 32 domaće proizvodnje, dok su ostali slovačke firme Termosolar.

Projekat se realizuje uz finansijsku podršku slovačke vlade, a potpisan je i od strane Ministarstva rada i socijalne politike Srbije.

Grad Subotica je, takođe, podržao ovaj projekat. Kako su najavili u slovačkoj firmi Termosolar, ovo je samo početak saradnje, odnosno aktivnosti koja je zamišljena za naredni period između Slovačke i Srbije.

I u Gerontološkom centru potpisan je ugovor o ugradnji sunčevih kolektora između predstavnika Gerontološkog centra i firme "Interkli-ma" iz Vrnjačke banje. Projekat košta 15 miliona dinara od kojih je re-

publički Fond za zaštitu životne sredine izdvojio deset, a Gerontološki pet miliona dinara.

U Gerontološkom centru u Subotici potpisan je ugovor za početak montaže solarnih panela na glavnoj zgradi. Ova ustanova je 2001. godine pokrenula projekat za energetske efikasnosti objekata i nakon postavljanja solarnih panela planira se i uvođenje termoizolacije. Na ovaj način uštedeće se i do pet miliona dinara godišnje.

Ovo je treći projekat u gradu koji promoviše energetske efikasnosti. Prvo je bilo zamena prozora na Gradskoj bolnici, zatim donacija sunčevih kolektora od Slovačke za subotičku "Kolevku" i treći projekat u Gerontološkom centru. Na ovaj način se i smanjuju materijalni troškovi insitucijama.

Izvor: <http://www.yueco.rs>

Fotografija: Biljana Vučković, Blic

RASPRAVA O ČIŠĆENJU JEZERA PALIĆ

Nosilac projekta d.o.o. "Park Palić", podneo je zahtev za davanje saglasnosti na Studiju o proceni uticaja na životnu sredinu Projekta: "Čišćenje i remedijacija mulja iz jezera Palić", izrađenog od strane Instituta za vodoprivredu "Jaroslav Černi". Javni uvid je bio omogućen u periodu od 18. novembra do 9. decembra u prostorijama Službe za zaštitu životne sredine i održivi razvoj GU Subotica, bio je omogućen pristup studiji i elektronskim putem na adresi www.subotica.rs. Lokalna samouprava je organizovala javnu raspravu 14. decembra na Otvorenom univerzitetu.

Da bi se došlo do najboljeg načina ponovnog oživljavanja jezera neophodno je izvaditi mulj, konstantno pratiti stanje u njemu i napraviti močvarna ostrva na kome bi biljke bile filteri, rečeno je na Otvorenom univerzitetu na javnoj raspravi o studiji procene uticaja na životnu sredinu čišćenja i remedijacije mulja iz jezera Palić.

Susretu razmene stručnih mišljenja u potrazi za najboljim rešenjem za spas jezera prvi put su prisustvovali i stručnjaci - staraoci nad Palićem i jezerom Ludaš, predstavnici, Gradske uprave, ustanova koje se bave ekologijom ili zaštitom prirodnih dobara i tim Instituta.

Prema studiji Instituta „Jaroslav Černi“ jezeru su potrebne stalne količine sveže vode, a što je omogućeno dotokom vode sa prečištača i kanalom Tisa - Palić. Iako se kvalitet vode znatno popravio od kada radi novi prečištač u plitkom jezeru još uvek ima azota i fosfora.

- Ranija istraživanja su pokazala da je na dnu Palića oko dva miliona kubnih metara mulja različite debljine i to čak do 1,5 metara. Mulj je neorganskog sastava i sadrži 70 odsto peska. Njime se ne mogu dubriti njive kao što smo ranije predviđali i zato je sada predlog da mulj u jednom delu jezera skladištimo - kaže odgovorni projektant Goran Nikolić iz Instituta „Černi“.

Prema projektu i rečima Gorana Nikolića, mulj iz četvrte i treće zone jezera bi se izvlačio mašinama koje rade na principu usisivača i prebacivao bi se u drugi sektor koji bi na dva dela delila armirano betonska konstrukcija koja bi imala propusne podloge kroz koje bi se mulj cedio.

- U drugom sektoru Palića predviđeni su vetlendi, odnosno močvarna ostrva, na kojima bi se uzgajale biljke koje su neka vrsta filtera i mogu da apsorbuju azot i fosfor. Kod praćenja stanja ukoliko voda sa prečištača ne odgovara treba je preusmeriti u druge tokove. Ako projekat bude prihvaćen spas za Palić biće redovno košenje močvarnih ostrva i stvaranje zelenog pojasa oko jezera - kaže Goran Nikolić.

Sanacija jezera Palić bi prema ovoj studiji koštala oko milijardu dinara, dok izrada idejnog, glavnog projekta i drugih pratećih košta 24,7 miliona dinara.

Primerbe na predlog Instituta izneli su Vesna Vider iz „Palić - Ludaša“, dr Đula Fabijan sa Građevinskog fakulteta u Subotici i biolog Gabor Mesaroš ispred Udruženja za zaštitu i razvoj okruženja i graditeljskog nasleđa „Protego“. Njihovo mišljenje će Institut „Jaroslav Černi“ uvažiti prilikom izrade glavne projektne dokumentacije.

- Palić traži ozbiljne intervencije jer je promenio karakter tokom poslednjih decenija. Četvrti sektor posmatramo kao turistički bazen i u ovoj studiji nije razrađena eko - sistemska zaštita za taj deo - rekao je Gabor Mesaroš.

Vesna Vider kaže da je manjkavost studije što nije vrednovana istorija predela i uticaj te istorije na sadašnji njen status.

- Podizanjem kasete za odlaganje mulja i stvaranjem močvarnih staništa menja se odnos vodenog ogledala i ono se smanjuje za oko 20 odsto. „Palić - Ludaš“ je nemoćan kao staraoc jer ne postoji nijedan zakon koji bi nam omogućio da napravimo zelenu zaštitnu zonu, pošto je zemlja do jezera privatno vlasništvo - kaže Vesna Vider.

Dr Đula Fabi kaže da izmuljavanje krije opasnost od oslobađanja štetnih materija i da se njime pomera deset miliona kubnih metara ocedne vode.

- Postavlja se pitanje vodnog poremećaja balansa. Sumnjam u močvarna ostrva, jer ako ona ne budu apsorbovala višak fosfora i azota onda treba dodatno upumpavati vodu a to dodatno povećava troškove. Sa druge strane postoji mogućnost da dobijemo močvaru koja će ponovo promeniti karakter Palića. Rešenje sa vetlendima je velika nepoznanica i preskupo je - zaključio je dr Đula Fabijan.

Izvor: www.subotica.info/eventview.php?event_id=39679

PET EKO TAČKI U SUBOTICI ÖT ÖKO-PONT SZABADKÁN

U Mesnoj zajednici "Dudova šuma" kod vrtića Mandarina postavljena su zelena ostrva za odvajanje otpada. U planu je da dve okolne zgrade zajedno sa obdaništem sakupljaju i odvajaju papir, staklo, pet ambalažu, sitni elektronski otpad i metal. Projekat nosi naziv "Ka zajednicama koje recikliraju u Osječko-baranjskoj županiji i Severno-bačkom okrugu" i finansira ga Evropska unija preko programa prekogranične saradnje Hrvatska-Srbija, a podržanom i od strane Grada Subotice i Fonda za zaštitu životne sredine Republike Srbije. Nosilac projekta u Srbiji je udruženje Centar za ekologiju i održivi razvoj - CEKOR iz Subotice, a u Hrvatskoj Zelena Akcija iz Zagreba u partnerstvu sa Zelenim Osijekom.

U okviru projekta postavljena je posebno dizajnirana nadstrešnica za smeštaj posuda za selektivno razdvajanje otpada: papira, plastike, stakla, metala i sitnog elektronskog otpada. „Eko tačke“ su sačinjene od metalne konstrukcije tipa mobilne nadstrešnice, površine 4,0 X 3,5m sa vratima na zaključavanje unutar kojih će nalaziti raznobojni kontejneri i posude za razdvajanje otpada.

U projektu učestvuje grad zajedno sa JKP „Čistoća i zelenilo“ koja će prazniti posude iz „eko tački“, a kada se projekat završi posude će da pređu u vlasništvo lokalne samouprave. Postavljeno je ukupno pet zelenih ostrva, na Radijalcu i na Prozivci, u koje će građani moći odlagati sortirani komunalni otpad.

A „Kiserdő“ Helyi Közösségben, a Mandarin óvodánál zöld szigeteket helyeztek ki a szelektív hulladékgyűjtésre. Tervben van, hogy a két szomszédos épület az óvodával közösen gyűjtse és szelektálja a papírt, üveget, PET palackokat, a kis elektronikai és fémhulladékot. A projektum elnevezése „Az Észak-Baranya Megyében és Észak-Bácska Körzetben újrahasznosító közösségek felé“, melyet az Európai Unió finanszíroz az IPA Horvátország-Szerbia 2007-2013 Határon Átnyúló Együttműködési Program keretében, de támogatja Szabadka Városa és a Szerb Köztársaság Környezetvédelmi Alapja is. A projektum hordozója Szerbiában a szabadkai Ökológia és Fenntartható Fejlődés Központ – CEKOR Egyesület, Horvátországban pedig a zágrábi Zöld Akció, a Zöld Észak egyesülettel együttműködve.

A projektum keretében kihelyeztek, külön erre a célra tervezett ereszeket a hulladék - papír, üveg, PET palackok, a kis elektronikai és fémhulladék – szelektív gyűjtésére szolgáló kannák elhelyezésére. Az „Öko-Pontok“ fémszerkezetűek és mobil eressel rendelkeznek, területük 4,0 X 3,5 m, zárható ajtjuk van amelyen belül a különböző színű szelektív hulladékgyűjtésre alkalmas konténerek és kannák találhatók.

A projektumban részt vesz a Város, a „Köztisztasági és Parkosítási“ KKV-al együttműködve, amely az „Öko-Pontokon“ található kannákat őríti, a projektum végétével pedig a kannák a helyi önkormányzat tulajdonává válnak. Összesen öt zöld szigetet helyeztek el a Sugárúton és a Harcosok Sorakozóján, melyekbe a polgárok a kommunális hulladékot szelektíven helyezhetik el.

PRIJAVITE LOKACIJU ZA ČIŠĆENJE

Do 20. novembra je u okviru akcije "Prijavite lokaciju za čišćenje" prijavljeno 454 smetlišta širom Srbije, dok je za čišćenje prihvaćeno 405 lokacija. Ukupno je završeno 125 lokacija, a pet su još u fazi uređivanja. Od uklonjenih smetlišta, najviše ih je bilo 17 i to na teritoriji opštine Prokuplje, dok su tri na području grada Subotice. Do sada je odbačeno 49 prijavljenih lokacija zbog nepravilno popunjenog formulara na sajtu, nedovoljno unešenih informacija kao i nedostatak slike smetlišta.

Kampanja Ministarstva životne sredine, rudarstva i prostornog planiranja je počela 10. oktobra, čišćenjem smetlišta širom Srbije u saradnji sa lokalnim samoupravama i komunalnim preduzećima. Pozivamo građane da i dalje prijavljuju sva smetlišta i ostale manje lokacije deponija na sajtu www.ocistimosrbiju.rs, što čine i volonteri Regionalnog Arhus centra Subotica.

JELENTSEN BE TISZTÍTANDÓ HELYSZÍNT

November 20.-áig, a „Jelentsen be tisztítandó helyszínt“ akció keretében 454 személtérakót jelentettek be Szerbia szerte és ezek közül 405 helyszínt hagytak jóvá tisztításra. Összesen 125 helyszínt tisztítottak meg, öt helyszínt tisztítása pedig még folyamatban van. Az eltávolított személtérakók közül a legtöbb, összesen 17, Prokuplje Község területén volt, Szabadka Város területén pedig három. Ezidáig 49 bejelentett helyszínt utasítottak el a honlapon található űrlap helytelen kitöltése, nem elegendő információ bevétele valamint a személtérakót ábrázoló kép hiánya miatt.

A Környezetvédelmi, Bányászati és Területtervezési Minisztérium kampánya október 10.-én kezdődött, a Szerbia szerte található személtérakók tisztításával, mindez a helyi önkormányzatokkal és kommunális közvállalatokkal együttműködve. Felkérjük a polgárokat, hogy továbbra is jelentsék be az összes személtérakót és a többi kisebb személtérakó helyszínt a www.ocistimosrbiju.rs honlapon, mint ahogyan azt a Szabadkai Regionális Aarhus Központ önkéntesei is teszik.

POLICAJCI UREĐIVALI OKOLINU

Pripadnici Druge policijske stanice u Subotici organizovali su, 19. novembra, radnu akciju. Uredili su okolinu stanice u okviru koje su čistili i sakupljali lišće. Cilj akcije jeste da grad ima što lepšu okolinu. Sakupljeno je četiri kontejnera smeća, opušaka, flaša i dugog otpada, kao i lišća. U policijskoj stanici kažu da će u narednom periodu kad god budu imali vremena organizovati slične akcije i pomoći raznim ustanovama da urede okolinu.

RENDŐRÖK TAKARÍTOTTÁK KÖRNYEZETÜKET

A szabadkai Második Rendőrállomás tagjai november 19.-én munkaakciót szerveztek. Az állomás környékét rendezték, melynek keretében takarítottak és összegyűjtötték a leveleket. Az akció célja a városi környezet minél szebbé tétele volt. Négy konténernyi szemetet, cigaretta csikket, üveget, más hulladékot és levelet gyűjtöttek össze. A rendőrállomáson elmondták, hogy az elkövetkezendő időszakban amikor csak idejük engedi hasonló akciókat fognak szervezni és segítenek a különböző intézményeknek környezetük rendezésében.

RIBOLOVCI ČISTILI MAJDAN

Tokom prepodneva, 26. novembra, održana je akcija čišćenja Majdana. U akciji su učestvovali članovi Ribolovačkog saveza udruženja i klubova sportskih ribolovaca Severne Bačke „Ekofiš“, u saradnji sa subotičkom JKP „Čistoća i zelenilo“, lokalnom samoupravom i Udruženjem amputiranih i rođenih sa malformacijama.

Oko 40 ljudi očistilo je prostor oko jezera Majdan koji je bio prepun smeća. Postavljene su 4 table edukativnog karaktera na kojima je u kratkim crtama opisan životinjski i biljni svet šume i jezera. Članica Gradskog veća zadužena za ekologiju i komunalije, Suzana Dulić, je istakla da je Majdan, kao i njegova okolina veoma značajna za ptice. Akcije čišćenja i uređenja bi se trebale organizovati češće, kako bi priroda bila očuvana.

U Ribolovačkom savezu „Ekofiš“ kažu da je u planu da se postavi još osam tabli sa upozorenjem da se smeće ne sme baciti. Table će se praviti u saradnji sa likovnom kolonijom.

HORGÁSZOK TISZTÍTOTTÁK A MAJDÁNT

November 26.-án, a délelőtti órákban tartották meg a Majdán tisztításának akcióját. Az akcióban részt vettek az „Ecofish“ Észak-bácskai Sporthorgász Egyesületek és Klubok Szövetségének tagjai, valamint a szabadkai „Köztisztasági és Parkosítási“ KKV, a helyi önkormányzat és az Amputáltak és Veszélyeztetett Rendellenességgel Élők Egyesülete.

Körülbelül 40 fő tisztította a Majdán-tó körüli területet, amely tele volt szeméttel. Kihelyeztek 4 oktató jellegű táblát, melyek röviden bemutatják az erdő és a tó állat- és növényvilágát. Suzana Dulić, a Városi Tanács ökológiával és kommunális ügyekkel megbízott tagja, kiemelte, hogy a Majdán és annak környéke rendkívül fontos a madarak számára. Tisztítási és rendezési akciókat gyakrabban kellene szervezni a természet megőrzésének érdekében.

Az „Ecofish“ Horgász Szövetségben elmondták, hogy tervezik még nyolc tábla kihelyezését szemetelni tilos figyelmeztetéssel. A táblákat a képzőművészeti kolóniával együtt fogják elkészíteni.

